

Forfatter: Gyllembourg-Ehrensverd, T. C.

Titel: I Anledningen af en Blikkenslagers Brev i Fædrelandet (1837) Nr, 152

Citation: Gyllembourg-Ehrensverd, T. C.: "I Anledningen af en Blikkenslagers Brev i Fædrelandet (1837) Nr, 152", i Gyllembourg-Ehrensverd, T. C.: *samlede skrifter af Forf*, 1866-67, s. 279. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-gyllem12tom-shoot-workid54317/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: samlede skrifter af Forf

4.

**I Anledning af „en Blikkenslagers“ Brev i
Fædrelandet (1837) Nr. 152.**

Vor Religionsfæstelse har sagt: „Du skal ei træde paa det brudte Brød.“ Enhver, som føler, hvorledes Christendommens Aand udtaler sig af disse saa Ord, kan ikke afholde sig fra det Spørgsmaal: Er Blikkenslageren i Fædrelandet Nr. 152 ikke tilbørlig oplært i sin Christendom? Det syntes imidlertid som om man ikke engang behøvede højere Tilskyndelse end den simple menneskelige Instinct, for uden videre Betænkning at føle det uærbodigt for os at sparke til det onde Rødder, naar det allerede ligger bundet, saaret og blødende for vore Fødder. Hvor ganske denne Følelse — som saamangen anden — ved nærmere Overveelse er overensstemmende med Retfærdighed, ønsker Forfatteren af disse Linier at gjøre anstændigt, idet han foreløbigen erklærer, at den sidste Gjenstand for disse Forhandlinger, den strafværdige og uheldige Prinslau, ikke er ham bekjendt uden af Anseelse, at han aldrig har staaet i noget opstændeligt Forhold til denne Mand, eller til noget eneste Medlem af hans Familie eller Omgangsreds; og end ydermere at intet Menneske i en lignende Stilling, som Prinslau, er eller har nogenstunde været ham personlig bekjendt.

Den Sætning, at Loven bør være eens for Alle, er netop hvad vi her ville begynde med at indrømme. Altsaa kræver Retfærdigheden, at to Forbrydere, som have begaaet samme Forbrydelse, skulle søie dens hævnende Arm i lige Grad, de skulle være lige ullykkelige. Man kan ogsaa, i Modsætning hertil, paastaae: To Mennesker som have i lige Grad gjort sig fortjente af Staten, skulle belønnes saaledes, at de blive lige lykkelige. Ved denne simple Fremstilling synes det, at Sandheden af sig selv falder i Øinene og at Enhver, begavet med suud Fornuft, maa svare: „Ja naturligviis iølge den individuelle Dannelse, Bane, physiske og moraliske Beskaffenhed, som er bleven Giver især til Deel.“ Man foreslille sig blot, at en Fyrste, reddet af en eller anden Fare ved et i Armod opvoxt, af Natur og Opdragelse slet behandlet Menneske, vilde optage ham i sin personlige Kreds, paalægge ham — ikke Statens Byrder eller noget Ansvar — men kun den Tvang, som Conveniens og den finere Verdenstone fordrer: vilde da al Glands og Belleevnet udvirke, at han sølte sig tilfreds og hjemme i en hans Bæsen saa modsat Atmosfære? Vilde endvidere ikke manguen simpel Huusmand paa Landet, som fik en Gave af 100 Rdl., dermed kunne grunde sin timelige Velstand, medens en ti Gange saa stor Sum kun med Oeconomie kunde forslaae til en Embedsmands anstændige Besøttelse? Er det daglige Brød nu saa langt fra at være det samme for Enhver; er Belønning, for at kunne være Belønning, saa afhængig af Individets Stilling og Personlighed: hvorledes skulde Straffen da

ikke være det? Det menneskelige Hjerter bløder vel altid ved Synet af disse Ulykkelige, der, lænede som Dyr, drage Pår og Pår gennem Gaderne, træde med det ladede Gevær i deres Oppasfers Haand: imidlertid trostes man ved at bemærke, at disse Folk mangengang sees med Rolighed, ja undertiden med Munterhed at tale med hinanden og med Letthed forrette det Arbejde, hvortil de synes at være vant. De lade næsten Alle til at være Mennesker af den laveste Klasse, og ere for det meste skyldige i Tyveri. Nu er det vel besværrer sandt, at Mængden af disse er drevet af yderlig Armod til denne Brøde; men i dette Tilfælde maa man ogsaa tilstaae, at en saadan Grad af Armod allerede i Forveien var en saa stor Elendighed, at den nye Tilvæxt til Nøden ikke altid er saa stor, som den kunde synes. Det være langt fra os at ville veie Tygden af noget som helst Menneskes Lidelser, men saa Meget er dog vist, at f. Ex. en Raad, der om Natten sover i en Grøft, der aldrig har kendt Ordens og Reenligheds Behageligheder, og som omhytter dette Levnet med Fængslets Dug og øvrige Levemaade, ikke lider samme Straf som den Mand, der udrides fra et blot almindelig borgerligt hyggeligt Hjem, for at dele Hiins Raar og nyde hans Selskab. Dette Samfund, som i det mindste for en stor Deel bestaaer af Nøvere, som uden Staausel ere indbrudte i fredelige Hus, berebte paa at blive Mordere, om Leiligheden havde krævet det, af raae, til dyb Forbærvelse nedslunkne Mennesker, — er en bestandig Omgang med dette ikke en skrækkelig Straf for Dem, som aldrig nær-

mede sig en lignende Omgivelse? Hvilken Straf er ikke den Tanke at vide sig som en Gjenstand for Spot og Affty, vanæret, udstødt som af de Levendes Tal? Kjen-der den i Armod og ubekjendt Ringhed Oppoorede disse Følelser? Eller ere de ham klare i den Grad, som de ere det for Den, der eengang besad den offentlige Agtelse? Vi ville ikke eengang her tale om den gemene Forbryder af den lave Klasse; men man sammentligne den fattige, i sine Udfeilser maaskee udslydelige Ulykkelige, som be- traagter de Forbigaaende, for mellem dem at opdage et medlidende Ansyn, der giver ham Mod til hemmelig at anraabe om en lille Minisfe, med Den, der i samme Stilling med nedbøjet Hoved skjæver ved hvert sig nær- mende Fodtrin, af Angst for i den Forbigaaende at op- dage en fordums Omgangsvæn, ja maaskee en Broder eller en Søn. Lide disse To nu samme Straf? Er Lo- den eens for dem Begge?

„Men“, vil man indvende: „deres Brøde er heller ikke lige stor; af en Mand i den dannede Klasse har man Ret til at kræve større Moralitet. Den utro Embedemand, der misbruger Statens Tillid, som har betroet en Deel af sin Formue i hans Baretægt, begaaer en dobbelt Forbrydelse, han er baade en Tyv og en Troløs.“ Det er sandt! Men Den, som stjæler en Hest, der gaaer løs paa Marken, tager jo ogsaa Noget, som, da det er ubevogtet, er ligesom betroet til den offentlige Medelighed. Sjældent er vel sagtens det Tilfælde, at en Oppbejersbetjent forgriber sig paa den ham betroede Klasse „for at holde Heste og Vogne“, men næsten altid

for at redde sig af en Forlegenhed, der for ham er ligesaa smertelig som Nød og Traug for den Fattige. Falsk Undseelse, taabelige Forhaabninger ere de Uygtemænd der lede ham til Afgrunden. Det er bekendt, at Strafverdige af denne Klasse i Almindelighed nære et vanvittigt Haab om at kunne erstatte de rannede Summer ved Hjælp af Lotterispil eller i Forventning af en Arv, som flaaer dem feil. Med Pringslau skal ikke blot det Første, men ogsaa det Andet have været Tilfældet. Der- som nu altsaa Brøden paa den ene Side er større end den gemene Lyds, saa er den paa den anden for saavidt mindre, som det vel aldrig falder Dem ind, at ville erstatte det Stjaalne, og Tanken herom er vel steds den fristende Djævel, der driver den utro Oppebørselsbetjent til ligesom i Fortvivlelse at styrte sig i steds nye Forbrydelser, for hvilke han selv vilde have gysset, om han havde seet dem for sig, da han gjorde det første Skridt til det Onde. Fortvivlelsen driver ham, medens den gemene Lyd ofte med koldt Bled gjør Profession af sin Forbrydelse. Hvor græsfelig en saadan Fortvivlelse maa være, kan man foreville sig, naar man veed, at da en Mand, der i høieste Grad havde nydt den offentlige Agtelse, der i sine huuslige Omgivelser var lykkelig og fornød at paaskjønne det, havde gjert sig skyldig i troløs Omgang med de ham betroede offentlige Midler, og som en Følge heraf var falden i Rettens Hænder, skal han have udladt sig med, at den første Nat, han havde tilbragt i sit Fængsel, ogsaa var den første, som i mange Aar havde bragt ham Søvn og Hvile. Saa langt er det

fra, at Tanken om en mild Straf skulde — som Professor David ytrer — være en Opmuntring til at begaae Forbrydelser, der begaaes i Fortvivlelsens Hjelvede. Det er langt fra ikke Hensigten af disse Linier at ville besmykke en Bedragers Forbrydelse, at fremsætte den afsindige Mening, at Staten ikke skulde være pligtig at straffe Den, der saaledes som Prinzlau forgriber sig paa Lov og Ret; men det tør man vel paastaae, at en saadan Forbryder dog ikke kan sættes i Klasse med Den, der, som mangan af Slaverne, har aflædt sig al menneskelig Høvelse, og som nu, under samme Bilkær, lider en meget ringere Straf.

Om den grændseløse Elenbigbed, som rammer den Familie af den danske Klasse, hvis Mand, Fader eller Søn gribes af Retfærdighedens Arm, ville vi her ikke engang tale, da Professor David i sit Svar til Bliffensslageren allerede har aphaandlet denne Side af Spørgsmaalet; her kan man vistelig paastaae, at tværtimod den Regel, der siger, at det er bedre, at ti Skyldige gaae fri, end at een Uskyldig bliver fordoemt, saa lide her ofte ti Uskyldige, før at een Skyldig kan faae sin fulde Straf.

At Dommerne ikke kunne indlade sig i alle de Nuancer af Straffe, som Retfærdigheden synes at kræve, er Noget, som Enhver kan indsee. Loven er deres Herre saavel som Forbryderens, og de sidde paa deres Sæde som dens Organ. Men ingen Lov er gaaffet fuldkommen, derfor gives der et Evangelium, der, ikke mindre retfærdigt end hiin, dog siger Synderen et Trostens Ord.

Uden Frygt for at møde Beskyldningerne for „sentimentale Deklamationer“, sige vi det reent ud: Dette Evangelium, som her paa Jorden repræsenterer det guddommelige Evangelium, er den Kongelige Benaadningsret. Den skal ikke være og ikke betragtes som en almindelig „Herferenss Billie, der lader Raade gaae for Ret“, men som en høiere Anskuelse af Ret og Uret, som en finere Bægt end den, som den blinde Retfærdighed holder i sin Haand; kort sagt, som et Evangelium, der ikke ophæver, mest forklarer, renser og formilder Lovens Strengbed.